

Voorwoord

Dit werkvormenboek kwam tot stand dankzij de steun van het OCMW Antwerpen. Onze samenwerking begon met de vraag of we een conversatiegroep wilden begeleiden met uitsluitend anderstalige OCMW-cliënten. Deze uitdaging namen we met beide handen aan.

We ontwikkelden in de loop van het traject werkvormen die voor laaggeschoolden, uitgeleerden, analfabeten, ... geschikt zijn. Want ook deze mensen willen hun Nederlands onderhouden en uitbreiden. Het resultaat van deze jarenlange samenwerking bundelden we in dit handboek.

We bedanken ook Els De Bruyn van het OCMW Antwerpen voor de fijne samenwerking en de constructieve feedback.

Majida Bellal – Vormingplus regio Antwerpen

Colofon

Antwerpen, 2016

Een publicatie van Vormingplus regio Antwerpen vzw.

Dit boek en bijhorende materialen werden ontwikkeld door Majida Bellal en Iris Van Dycke.

Eindredactie door Niki Van de Voorde en Sabine De Weser

Vormgeving: Wooty Maurits – www.5cookies.com

Verantwoordelijke uitgever: Paul Van Mechelen, Churchilllaan 252, 2900 Schoten

Wettelijk depot: D/2016/12.187/1

Inhoud

Over de babbeldoos	5
Hoe gebruik je de babbeldoos?	5
Tweedetaalverwerving	7
Een nieuwe taal leren ... Waarom eigenlijk?	7
Een nieuwe taal leren ... Niet vanzelfsprekend	7
Een nieuwe taal leren ... oegaatda?.....	9
Horen spreken en feedback	9
Feedback geven	9
Een nieuwe taal leren ... Wat gebeurt er in je hoofd?	11
Wie zit er in mijn conversatiegroep?	12
Analfabeten	12
Anders gealfabetiseerden	12
Traaglerenden	12
De beginnende taalleerder	12
Het ABC van de analfabete deelnemer	13
Het ABC van de beginnende taalleerder	13
Taalismeerdanwoordenalleen	13
Goegenoege?	15
Het echte werk	16
Vraag raak	16
Van gesloten naar open	16
Een beeld zegt meer dan duizend woorden	16
Waar zijn die handjes?	16
Referenties	17

Over de babbeldoos

De babbeldoos is een werkvormenboek. Het biedt 50 ideeën die je kan toepassen in een conversatiegroep voor anderstaligen die Nederlands willen oefenen. Wil je als vrijwilliger het gesprek meer schwing geven en tegelijkertijd iedereen betrekken in het gesprek? Ideaal! Ben je een beroepskracht en zoek je inspiratie? Die vind je hier. De babbeldoos is op maat van deelnemers met een verschillend taalniveau, maar heeft toch vooral aandacht voor deelnemers die trager leren en beginnende taalleerders. Een principiële keuze, omdat vooral zij het bijzonder moeilijk vinden om Nederlands te praten.

Het eerste deel biedt je een inkijk in de verwachtingen en behoeftes van de deelnemers. Ook lees je hoe iemand een taal leert. De tips kan je toepassen in je conversatiegroep. In het tweede deel vind je de werkvormen, met materiaal dat getest en gebruikt is in een conversatiegroep. Deze babbeldoos is dus een ideaal werkinstrument voor een oefenmoment Nederlands.

Hoe gebruik je de babbeldoos?

De babbeldoos gebruik je naar eigen inzicht. Je hoeft het eerste deel niet van A tot Z gelezen te hebben om de werkvormen te gebruiken. Je hoeft de werkvormen ook niet uren op voorhand te bestuderen. Je zoekt het nodige materiaal bij elkaar en probeert het uit. Zo simpel is het. We hopen dat je deelnemers dankzij de babbeldoos sneller beter Nederlands gaan spreken.

Veel oefenplezier!

Tweedetaalverwerving

Een nieuwe taal leren ... Waarom eigenlijk?

Waarom leert iemand Nederlands? In de eerste plaats om zichzelf te beredderen, zoals boodschappen doen, zijn kind in de school inschrijven en communiceren met een overheidsdienst. De eerste noden zijn dikwijls sociaal van aard. Volgens *het onderzoek van het Huis van het Nederlands van de provincie Antwerpen*¹ geven anderstaligen zelf aan dat ze vooral willen spreken over zaken die hen aanbelangen en waar ze inhoudelijk iets van opsteken. Nederlands leren is geen doel op zich, maar een middel om te participeren aan de samenleving. Daarnaast is er een bijzonder groot verschil tussen een gesprek met je werkgever over je taken, met je advocaat over je verblijfsaanvraag en met de buren over het weer. Het Nederlands bestaat dan ook niet uit één taal. Sommige mensen krijgen het Nederlands nooit voldoende onder de knie om bepaalde gespreksituaties aan te gaan. Trouwens, ook moedertaalsprekers beheersen het Nederlands niet in al zijn aspecten, denk maar aan vakjargon. Een taal beheersen is ook veel meer dan grammatica en woordenschat kennen, toepassen en combineren. Communiceren vindt steeds plaats in een specifieke context. Het begrijpen van die context, de verhoudingen tussen de sprekers, hun intenties, de interacties, de intonatie, de normen, de gebruikte communicatiemiddelen en het genre spelen allemaal een rol bij het al dan niet begrijpen van de boodschap. Mensen treden in interactie met anderen om persoonlijke noden te vervullen. Precies daarom willen ze een taal leren.

Een nieuwe taal leren ... Niet vanzelfsprekend

Een nieuwe taal leren is niet evident. Motivatie is een belangrijke factor in het leren van een taal. Als de taal leren niet een van je belangrijkste behoeftes is, dan is het moeilijk om er in je hoofd plaats voor te maken. Als iemand nog moet voorzien in zijn basisbehoeften, zoals papieren in orde maken of een woonplaats zoeken, dan heeft Nederlands leren nu even geen prioriteit. Een anderstalige is gemotiveerd om dát niveau van Nederlands te leren dat hij nodig acht om zijn ambities en dromen van dat moment waar te maken.

Sommige anderstaligen stagneren in hun leerproces, waardoor ze er maar niet in slagen een hoger taalniveau te bereiken. Het is daarom onrealistisch te verwachten dat alle anderstaligen een bepaald taalniveau kunnen behalen, zeker binnen een bepaalde termijn². Iemand die een alfabetiseringstraject volgt, doet er misschien 2,5 jaar over om zichzelf te kunnen voorstellen en spreekt dan nog met een zwaar accent. Terwijl een anderstalige in een centrum voor volwassenonderwijs er drie maanden over doet.

Wees je ervan bewust dat niet iedereen een bepaald taalniveau kan én wil behalen. En dit is oké.

Als iemands situatie verandert, bijvoorbeeld als er een kindje bijkomt, verandert dikwijls ook de taalleerbehoefte. Taalleerprocessen zijn grillig, niet lineair en duren levenslang.

Hoe snel iemand de taal oppikt, hangt af van verschillende factoren.

Als een anderstalige als kind school liep, leert hij gemakkelijker een tweede taal aan. De hersenen hebben zich dan anders ontwikkeld.

Een tweede belangrijke factor is het kennen van een vreemde taal. Als een anderstalige ooit een andere taal dan zijn moedertaal geleerd heeft, dan leert hij gemakkelijker een volgende taal aan.

Ook de persoonlijkheid is een belangrijke factor in het al dan niet snel aanleren van een taal. Iemand vol zelfvertrouwen heeft minder spreekangst dan iemand die verlegen is en bang is om taalfouten te maken.

Een andere factor is *leeftijd*. Hoe ouder, hoe moeilijker het wordt om een nieuwe taal te leren. Je kan je ook de vraag stellen of de taalbehoefte van een zestiger even groot is als die van een twintiger. Is bijvoorbeeld werken aan een perfecte uitspraak nog zo belangrijk voor een zestiger?

Iemand die *veel Nederlands hoort* in zijn omgeving, leert dikwijls sneller de taal. Ook iemand met veel taal oefenkansen, zoals een conversatiegroep, leert sneller.

TIP

Ga na waarom iemand Nederlands leert. Probeer inzicht te krijgen in de motivatie van elke deelnemer. Wil iemand een babbel met de burens kunnen maken of wil hij een beroepsopleiding volgen? Er is niks mis met iemand die duidelijk aangeeft dat hij alleen maar op de markt boodschappen wil kunnen doen.

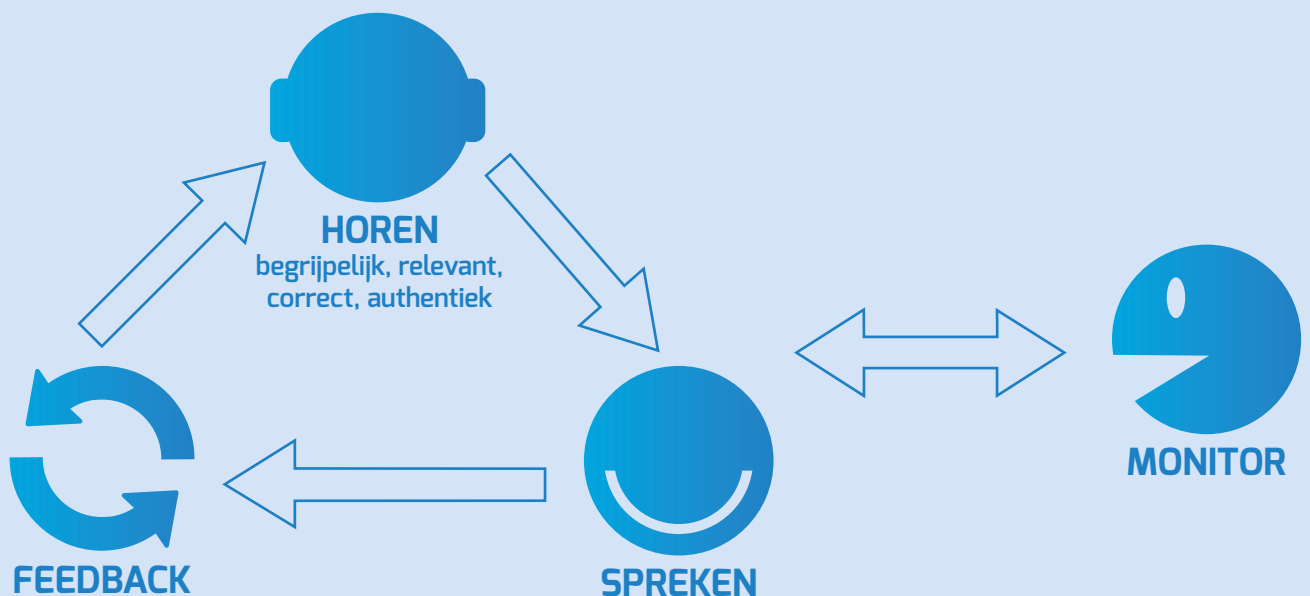
Een nieuwe taal leren ... oegaatda?

Horen spreken en feedback

"One learns to speak ... by speaking", zei Swain. Met andere woorden: je leert een taal spreken door ze te spreken. Maar iemand die een taal leert, heeft ook mensen nodig die de taal correct spreken, zodat hij taalfouten bij zichzelf kan corrigeren. Hieronder lees je hoe dat radartje in elkaar zit.

Een anderstalige moet een nieuwe taal veel horen, spreken en ook weten wat hij fout zegt, zodat hij zichzelf kan verbeteren. Als het gesprek bovendien begrijpelijk en relevant is voor hem, dan pikt hij meer taal op. Een voetballiefhebber probeert een praatje over de wereldbeker met veel interesse te volgen. Ouders van vierjarigen spitsen de oren als het op tv gaat over kleuteronderwijs. In een conversatiegroep speel je daarom best in op de interesses van de deelnemers.

OEFENKANSEN ZIJN OVERAL!

Bron: Huis van het Nederlands van de provincie Antwerpen (zie voetnoot 1 achteraan)

Woorden die heel relevant zijn voor een anderstalige, pikt hij vaak als eerste op. Bijvoorbeeld in een metro in Rusland zal je het woord voor uitgang snel herkennen en onthouden. Bovendien leert een anderstalige een taal sneller als de zinnen en woorden altijd *correct* worden uitgesproken. Als hij vaak een soort tussentaal hoort (krompraten of tarzantaal) dan is het bijzonder moeilijk om de taal correct te leren spreken. Een taal leren gebeurt vooral door imitatie. Jij tarzantaal spreken, anderstalige ook tarzantaal spreken.

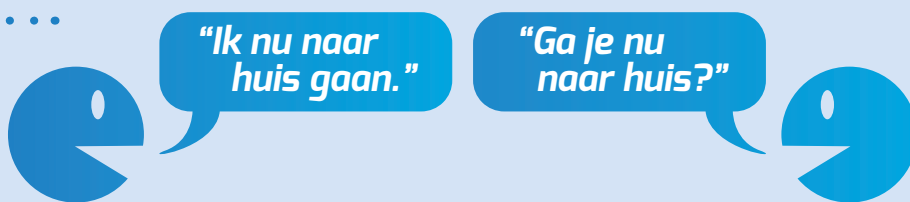
Feedback geven

Een anderstalige leert een nieuwe taal door te luisteren hoe iets gezegd wordt en dan zelf te spreken. Als hij feedback krijgt over wat hij fout gezegd heeft, kan hij zichzelf corrigeren. Door feedback te geven, laat je de beginnende taalleerder ook merken dat je hem begrijpt. Dat motiveert om door te gaan en meer te praten. Er zijn verschillende manieren om feedback te geven aan anderstaligen. Hieronder een aantal vormen van feedback die onze voorkeur wegdragen.

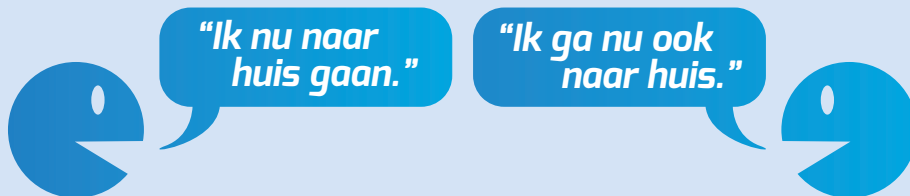
FEEDBACK GEVEN

.....

Herhalen:

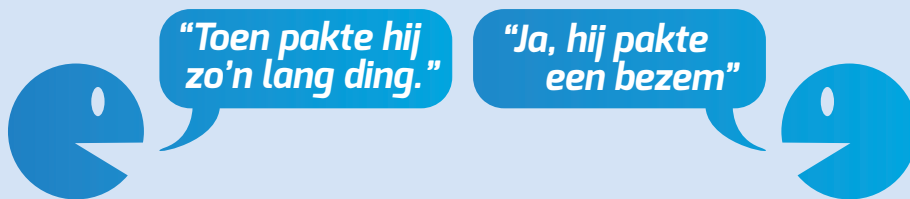
Hertalen:

Verduidelijking vragen:

Inhoud uitbreiden:

Herhalen en hertalen

Feedback geven kan op een heel natuurlijke manier, namelijk door op een correcte manier te *herhalen* wat de deelnemer juist zei. Bijvoorbeeld iemand zegt: "Ik nu naar huis gaan", waarop jij antwoordt: "Ga je nu naar huis?" Of als je toevallig ook zelf naar huis gaat, zeg je: "Ik ga nu ook naar huis." Dat komt misschien onnatuurlijk over, maar we doen dat vaak spontaan in ons gewoon taalgebruik, zonder dat we het beseffen. Bijvoorbeeld een vriendin vertelt je dat ze juist heel erg ziek geweest is, waarop jij antwoordt: "Oei, ben je juist ziek geweest?" Herhalen en hertalen is dus een heel laagdrempelige en veilige manier van feedback geven.

Verduidelijking vragen

Iemand met een hoger taalniveau kan je gerust om *verduidelijking vragen* als je iets niet begrepen hebt. "Wat bedoel je precies?" Op die manier krijgt hij een herkansing en kunnen jullie dieper op het onderwerp ingaan. Maar als hij zich erg onduidelijk uitgedrukt heeft, verander je misschien beter van onderwerp.

Inhoud uitbreiden

Je kan ook de *inhoud uitbreiden* door aanvullende informatie te geven. Bijvoorbeeld een deelnemer zegt: "Toen pakte hij zo'n lang ding", waarop jij zegt: "Ja, hij pakte een bezem." Je kan ook feedback geven door het verhaal van de deelnemer te ordenen en samen te vatten.

Probeer een deelnemer niet te veel te onderbreken als hij een verhaal vertelt. Het is belangrijker dat hij zich op zijn gemak voelt en durft spreken dan dat zijn taalgebruik correct is. Bevestig de deelnemer als hij op de goede weg zit. "Goed zo, ga door." Probeer een sfeer te creëren waarin iedereen zich veilig en geapprecieerd voelt in de groep.

Als een NT2-beginner iets niet goed zegt, herhaal je de uitspraak in verbeterde vorm.
Bijvoorbeeld:

Verbeter de uitspraak door een uitspraak correct te herhalen.

Een nieuwe taal leren... Wat gebeurt er in je hoofd?

Je brein *hoort* taal en maakt hypothesen. Bijvoorbeeld 'de tafel', 'de stoel', 'de kamer' – hypothese: 'de' is een lidwoord. Op een bepaald moment test je die hypothesen uit door te spreken: 'de kous', 'de jas'. En dan maak je een fout: 'de hemd'. Als iemand je als *feedback* 'het hemd' geeft, dan krijg je opnieuw *correct*, *begrijpelijk*, *relevant* en *authentiek* taalaanbod.³ Op die manier blijft het radertje draaien.

Een andere belangrijke factor in het taalverwervingsproces is de kennis over taal, zoals grammaticaregels. Normaal gezien leer je die op school. We noemen dat in het schema 'de monitor' die je vult met kennis over taal. Soms springt de monitor aan als je spreekt, bijvoorbeeld je zegt: "Morgen ik kom... euh... kom ik". Maar vaak springt de monitor niet aan, zeker als het snel moet gaan of als je iets emotioneel vertelt. Bijvoorbeeld, je kent wel de Franse grammaticaregels, maar als iemand je de weg in Parijs vraagt, vergeet je de regels in je geïmproviserd antwoord. Je kan de regels het best inoefenen in een taalcontext die je zelf relevant vindt. [Wie een taal leert in een context die hij als realistisch ervaart en die aansluit bij zijn leefwereld, verwerft de taal sneller en functioneler.](#)

TIP

Praat altijd in correcte Nederlandse zinnen. Dus niet: "Jij koffie hebben?"
Maar: "Wil je koffie?" Anderstaligen volgen jouw Nederlands aandachtig, wees je daarvan bewust. Wanneer jij in gebrekkig Nederlands tegen een anderstalige praat, bestaat het risico dat de deelnemer dit taalgebruik overneemt.

Wie zit er in mijn conversatiegroep?

In dit werkvormenboek gaan we ervan uit dat de deelnemers aan een oefenmoment Nederlands een verschillend taalniveau hebben. Hieronder focussen we op de groepen die het meeste aandacht nodig hebben: analfabeten, traaglerenden en de beginnende taalleerder. Je leest een korte schets van hun leermogelijkheden en verwachtingen.

Analfabeten

Analfabeten trekken al jaren hun plan zonder te kunnen lezen en schrijven. Ze zijn zelfredzaam in complexe taken, maar zetten hiervoor andere middelen in dan gealfabetiseerden, vaak heel creatief. Ze nemen zoals iedereen verschillende rollen op: ouder, patiënt, klant, ... Breng analfabeten vooral die vaardigheden bij die ze nodig hebben om te functioneren in een voor hen relevante situatie. Situeer de vaardigheden die ze leren in de context waarin ze wensen te functioneren.

TIP

Wees zo concreet mogelijk. Waarom een gesprek voeren over een ijsbeer als de deelnemer nog nooit een ijsbeer gezien heeft, zelfs niet op een foto? Praat liever over huisdieren die ze al gezien hebben.

Er zijn verschillende soorten analfabeten. De volledige analfabeet is nooit of weinig naar school gegaan en kan dus niet lezen en schrijven in zijn moedertaal. Ze hebben een normale of hoge leermogelijkheid, maar omdat in hun jeugd geen beroep is gedaan op bepaalde vaardigheden, verloopt het leerproces veel trager.

Anders gealfabetiseerden

Er zijn ook *anders gealfabetiseerden*. Ze kunnen lezen en schrijven in hun eigen taal, in een ander schrift, zoals het Arabisch, het Chinees, ... Ze kunnen op relatief korte tijd het Latijnse alfabet leren. Sommige mensen hebben specifieke problemen met het leren van een andere taal, denk maar aan dyslexie.

Traaglerenden

De *traaglerenden* gaan slechts zeer traag en met kleine stapjes vooruit of stagneren na een bepaalde tijd. Ze zijn als kind wel sporadisch naar school gegaan. Ze hebben een basis technisch lezen en schrijven in hun moedertaal, maar kunnen die kennis niet gebruiken in het dagelijks leven.

De beginnende taalleerder

Een beginnende taalleerder woont soms al ettelijke jaren in België zonder formeel of informeel Nederlands te hebben gevolgd. Als hij beslist om nu Nederlands te gaan leren, heeft hij daarvoor waarschijnlijk een belangrijke motivatie gekregen. Om vlot een taal te leren moet je het belang ervan erkennen, je moet de behoefte voelen om het te gaan spreken. De behoefte om een taal te leren kan doorheen de jaren veran-

deren. En daar is dan ook niks mis mee. Een beginnende taalleerder woont soms al ettelijke jaren in België zonder formeel of informeel Nederlands te hebben gevolgd. Als hij beslist om nu Nederlands te gaan leren, heeft hij daarvoor waarschijnlijk een belangrijke motivatie gekregen. Om vlot een taal te leren moet je het belang ervan erkennen, je moet de behoefte voelen om het te gaan spreken. De behoefte om een taal te leren kan doorheen de jaren veranderen. En daar is dan ook niks mis mee.

Soms zorgen ook externe factoren, zoals psychosociale problemen of trauma's, ervoor dat een taal leren moeizaam verloopt. En soms is het een combinatie van bovengenoemde factoren die het leren van een nieuwe taal in de weg staan.

TIP

Gebruik terwijl je praat mimiek, gebaren, handelingen en materialen: wijs dingen aan, laat afbeeldingen of echt materiaal zien en doe veel voor. Zo geef je extra hints, waardoor de anderstalige een woord of boodschap beter begrijpt. Hoe meer hints, hoe beter.

Het ABC van de analfabete deelnemer

.....

De behoeften om een taal te leren zijn meestal sociaal van aard, zoals een praatje met de burens, vrijwilligerswerk in het buurthuis, ... Zeker bij analfabeten is het toekomstperspectief niet onmiddellijk gericht op werk zoeken of een schoolse opleiding volgen. Analfabete deelnemers hebben weinig zicht op hun eigen leren, op hun behoeften en mogelijkheden. Ze gaan er dikwijls vanuit dat ze het 'toch niet kunnen'. Maar naarmate ze meer leren, wordt hun leerwens duidelijker en groter.

Het ABC van de beginnende taalleerder

.....

De beginnende taalleerder is ook gebaat met oefenkansen Nederlands. Vooral luisteroefeningen zijn voor hem interessant, zo geraakt hij vertrouwd met de klanken van de nieuwe taal. In je conversatiegroep kan je voorleesmomenten organiseren of samen luisteren naar korte videofragmenten op YouTube. Essentieel is dat je het thema visueel ondersteunt. Breng voorwerpen mee: een reclamefolder, afbeeldingen, ... De grammaticaregels laat je best over aan de scholen NT2. Waag je er alleen aan als je de grammaticaregel goed kent en kan uitleggen. Begin er niet aan als je de regel onvoldoende kent.

Een beginnende taalleerder kan zichzelf voorstellen. Hij kan zeggen wie hij is, hoe oud hij is, waar hij woont of hij al dan niet kinderen heeft en uit welk land hij komt. De beginnende taalleerder spreekt langzaam en met een sterk en vaak moeilijk verstaanbaar accent.⁴

Taalismeerdanwoordenalleen

.....

Een taal is meer dan woorden alleen. Hecht niet te veel belang aan het leren van woorden. De deelnemers moeten vooral strategieën ontwikkelen om zich uit te drukken in een taal. Dat wil zeggen dat ze zaken kunnen omschrijven. Ze moeten ook kunnen nagaan of de toehoorder hen begrijpt en kunnen aangeven als ze zelf iets niet begrijpen.

Woorden als 'iets', een 'ding', 'dinges' zijn heel belangrijk om aan te leren. Hetzelfde geldt voor de structuur 'iets om te ...' of 'een ding om te ...'. In de beginfase primeert de inhoud op de vorm. Dat betekent niet dat we geen aandacht hebben voor een correct taalgebruik, wél dat het op het juiste moment en op de juiste manier gebeurt. Herhaal de zin van de deelnemer correct en de deelnemer krijgt automatisch een correct taalaanbod. Als je expliciet bij de vorm blijft stilstaan, verwacht je eigenlijk dat de deelnemers lopen vooraleer ze kunnen stappen. Een thema bespreken dat geen verbinding legt met de werkelijkheid heeft ook weinig zin. Ga uit van de voorkennis, reik zoveel mogelijk 'echt materiaal' aan en spreek alle zintuigen aan. Bijvoorbeeld: een sinaasappel echt aanraken en proeven.

Wie leert Nederlands in Vlaanderen?

De (gemiddelde) NT2-leerling:

- woont minder dan een jaar in België
- woont en leeft in de stad
- is tussen 27 en 39 jaar oud
- heeft al meer dan 10 jaar op school gezeten
- studeert Nederlands om werk te vinden en contacten te leggen
- heeft evenveel kans om man als vrouw te zijn
- komt naar het Huis van het Nederlands via inburgering, VDAB, OCMW, een sociale huisvestingsmaatschappij, vrienden of familie

Goegenoeeg?

We pleiten er in dit werkvormenboek voor om te vertrekken vanuit de behoeftes van deelnemers. Deelnemers zijn gemotiveerd om het taalniveau te halen dat zij nodig achten om te overleven in de maatschappij. Ze willen Nederlands leren om deel te nemen aan de maatschappij, een bedrijf op te starten, kinderen op te voeden, te studeren, ... Oefenmomenten die rekening houden met hun leerbehoeftes, leveren het meeste profijt op.

Als deelnemers dat wat ze leren, ook in hun dagelijks leven kunnen toepassen, werkt dat motiverend. De geleerde taal is dan ook zinvol buiten de les of het oefenmoment. En doordat ze de taal ook daadwerkelijk gebruiken, oefenen ze die, wat het leerproces versnelt. Het loont dus om tijdens de oefenmomenten rekening te houden met de verschillende rollen die de deelnemers in het dagelijks leven op zich nemen: ondernemer, student, werkzoekende, werknemer, opvoeder, ...

TIP

Een oefenkans zinvol invullen kan op veel manieren. Er zijn geen beperkende regels. Ga op uitstap, bezoek de wekelijkse markt, of organiseer een voorleesmoment, ... Alles kan!

“...Vandaag is de kernvraag deze: Hebben volwassenen in deze tijd genoeg basisvaardigheden – waaronder geletterdheid – om actief deel te nemen aan de samenleving? De klassieke probleemomschrijving van niet kunnen lezen en schrijven volstaat niet meer. Geletterdheid is veel breder. Geletterdheid is de kennis en vaardigheid die nodig is om via geschreven taal te communiceren en informatie te verwerken, de vaardigheid om met numerieke en grafische gegevens om te gaan en basisvaardigheden ICT: informatie kunnen lezen en invullen op documenten en formulieren, werkopdrachten interpreteren en verwerken, berekenen hoe je kan rondkomen met je inkomen de verborgen verleiders in het reclamedrukwerk kunnen ontwijken, de etiketten lezen over opslag en gebruik van schoonmaakproducten, solliciteren met de WIS-computer ...”

Bovenstaand stuk is een uittreksel uit het ‘Plan Geletterdheid Verhogen’ van de Vlaamse Overheid.

Jij hebt de sleutels in handen om de ideale oefenkans op te zetten.

Sommige mensen geraken niet meer tot een hoger taalniveau. Voor hen is het belangrijk om de al verworven taal te blijven onderhouden, te blijven oefenen. Een deelnemer bepaalt trouwens zelf wanneer hij zijn taalniveau voldoende acht. Het is niet aan ons of de maatschappij om dat te bepalen. De maatschappij vindt zelden dat het Nederlands van iemand goed genoeg is om een bepaalde handeling of een bepaalde taak uit te oefenen. **Terwijl de doelstelling toch moet zijn dat iemand volwaardig kan participeren in onze samenleving zonder dat het Nederlands als een struikelblok gezien wordt.**

Hierop zetten we volop in tijdens een conversatiegroep of tijdens een andere oefenkans.

Het echte werk

Vraag raak

In een conversatiegroep stellen we veel vragen in de hoop een reactie te ontlokken. Maar voor een deelnemer is het moeilijk om een antwoord te geven als hij de woorden nog niet kent. Met als gevolg frustraties, zowel bij jou als bij de anderstalige. De anderstalige wil wel iets zeggen maar kan het moeilijk verwoorden. Als vrijwilliger of begeleider van een conversatiegroep, kan je veel doen om je vragen zodanig te stellen dat de anderstalige toch kan antwoorden.

Van gesloten naar open

In een conversatiegroep bouw je je vragen zo op dat deze van gesloten naar open vragen gaan. Open vragen (wie, wat, waar, hoe) leveren veel interactie op, maar zijn moeilijk voor beginnende taalleerders. Een deelnemer moet nogal wat taal kennen om een open vraag te kunnen beantwoorden. Begin daarom met meer gesloten vragen.

We zetten hier op rijtje welke soorten vragen je kan stellen.

- Ja/nee vragen: *"Wil jij een pen?"*
- Aanwijsvragen: *"De fiets. Zie je de fiets? Wijs maar aan, de fiets."*
- Of/of vragen: *"Is dit een trui of een jas?"*
- Tegendeelvragen: terwijl jij de kast aanwijst . Vraag je: *"Is dit een stoel?"* Dit kan alleen als beide woorden – in dit geval stoel en kast – eerder zijn aangeboden en de beginner het juiste antwoord ook echt kan weten (Stoep, 2005).

Ook kan je beginnen met een open vraag en ze later aanpassen. Bijvoorbeeld:

- Begeleider: *"Hoe is het weer vandaag?"*
- Anderstalige: *"....."*
- Begeleider: *"Is het warm of koud?"*
- Anderstalige: *"Warm."*
- Begeleider: *"Ja, het is warm weer vandaag."*

Een beeld zegt meer dan duizend woorden

Een pictogram vertelt meer dan woorden, zeker voor wie een vreemde taal begint te leren. Door woorden in verband te brengen met beelden is het voor deelnemers makkelijker om dingen te begrijpen én te onthouden. Een afbeelding kan een grote hulp zijn voor je deelnemers. Woorden die niet onmiddellijk begrepen worden, krijgen betekenis door de afbeelding die er bij staat.

Waar zijn die handjes?

Een andere methode om de begrijpbaarheid te verhogen is aanwijzen. Wijs naar alles wat je zegt. Omdat de anderstalige ziet wat je bedoelt, Wil je dat de anderstalige zijn jas aan de kapstok hangt, demonstreer dat dan.

Ga nu aan de slag met de werkfiches. Veel plezier!

Referenties

- Remmerswaal J., (2011). Handboek groepsdynamica. Een inleiding op theorie en praktijk. Uitgeverij Boom Nelissen. Amsterdam.
- Clauw J., e.a. (2011). Cursus Vaardigheden voor de maatschappelijk assistent 2. Bachelor in het sociaal werk. Academiejaar 2011-2012. Artesis Hogeschool Antwerpen.
- Hoogeveen P. & Winkels J. (2011). Het didactische werkvormenboek: Variatie en differentiatie in de praktijk. Van Gorcum. Assen.
- Elliot J., e.a. (2006). Participatieve methoden. Een gids voor gebruikers. Belgian Advertising. Vertaling door Vanrespaille L.
- De sociaal culturele methodiek. Geraadpleegd op 12/05/2014 op <http://www.fov.be/spip.php?article1091>
- Huis van het Nederlands provincie Antwerpen (2014). "zo gezegd, zo gedaan!": een onderzoek naar de kwaliteitscriteria van oefenkansen Nederlands in de provincie Antwerpen.
- Taalprofielen NaB-MVT (2004). Europees Referentiekader talen: niveaubeschrijvingen. Geraadpleegd op 12/05/2014 op <http://www.erk.nl/docent/niveaubeschrijvingen/>
- Alfabetisering in het Nederlands als tweede taal (2002) visie basiseducatie, vocb
- Alfa college (n.d.). Handreiking NT2 voor vrijwillige taalcoaches.
- <http://www.overaltaal.be/nl/nederlands-leren#nt2-van-beginner-tot-gevorderde>
- CPS talencentrum (2008). Speakerbox. Amersfoort.
- Bossers B., Kuiken F., Vermeer A. (2010). Handboek Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs. Coutinho: Bussem.

Eindnoten

- ¹ "Zo gezegd, Zo gedaan!" een onderzoek naar kwaliteitscriteria van oefenkansen Nederlands in de provincie Antwerpen. Huis van het Nederlands Provincie Antwerpen. 2014
- ² Praktijkvisie Taal – Kruispunt Migratie-Integratie, juli 2014
- ³ Huis van het Nederlands Antwerpen
- ⁴ <http://www.overaltaal.be/nl/nederlands-leren#nt2-van-beginner-tot-gevorderde>
- ⁵ Janique Vanderstocken, 2011, Methodieken in Alfa NT2 (traag lerende anderstalige volwassenen) www.klascement.be

